

binnenland

DSonderzoek

“Er is een overconsumptie aan vermogensplanning”

Meer dan vroeger zoeken mensen bij de vermogensbeheerder naar fiscale sluiptwegen voor hun nalatenschap. Of gaat het toch eerder om controle-dwang? “Of het nu kleine of grote fortuinen zijn, iedereen gebruikt dezelfde technieken”, zegt vermogensadvocaat **Anton van Zantbeek**.

Dankzij het vredesdividend zijn de babyboomers uitgegroeid tot de meest vermogende generatie in België. Nu zij in de herfst van hun leven zitten, is er een stormloop bij de vermogensbeheerders. Het doel? Zoveel mogelijk centen naar de familie, zo weinig mogelijk naar Vaderlijke Staat. “In Vlaanderen is er een gigantische spreidstand tussen een erfbelasting van om en bij de 27 procent en een schenkelasting van zo’n 3 procent”, zegt vermogensadvocaat Anton van Zantbeek van advocatenkantoor Rivus, ook gastdocent bij de Fiscale Hogeschool in Brussel. “De sport bestaat er dus in om bij leven zoveel mogelijk geld door te geven als schenking, zonder dat je je centen echt kwijt bent. Juridisch is dat een contradictie. Schenken betekent namelijk dat je schenker onmiddellijk verarmt, terwijl de ontvanger onherroepelijk rijker wordt.”

De zware leren stoelen en statige haard in Van Zantbeek's kabinet doen vermoeden dat zijn tijd meestal opgaat naar cliënten met een zeker financieel gewicht. “Mijn cliënten hebben inderdaad vaak fortuinen vanaf tien miljoen euro” zegt Van Zantbeek als we hem wat aanporen. “Maar de opvallendste trend is de democratisering, zelfs de overconsumptie aan vermogensplanning. Werkelijk iedereen is er mee bezig.”

Van de brandkoffer tot Vinted

Toen Van Zantbeek in 1996 begon, was dat nog in de tijd van aandelen aan toonder. “Er was heel weinig grip op roerend vermogen”, zegt hij. “Veel vermogensplanning was dus niet nodig, want men kon aandelen of geld gemakkelijk onofficieel doorgeven.”

Is er vandaag zoveel extra werk in uw branche door de vergrijzing van de bevolking?

“Niet alleen daarom. Doerslaggevend is vooral dat de overheid meer zicht kreeg op banktegoeden. We zijn geëvolueerd van een totale *black box* naar transparantie in amper 25 jaar. Er is een centraal aanspreekpunt voor bankrekeningen bijgekomen en een internationale rapportagestandaard rond vermogen (*de Belgijé sinds 2017 gebruikt om wereldwijde informatie uit te wisselen met minstens 100 andere landen*, red.). Landen kunnen elkaar ook niet langer beconcurreren met fiscaal gunstige vehicle om zoveel mogelijk vermogen aan te trekken. Veel van die constructies zijn teruggerold door een Europese werkgroep (*tegen schadelijke belastingconcurrentie*, red.). De lidstaten nemen nu meer samen om vermogensstromen in kaart te brengen, tot cryptomunten toe. Vandaag weet de Belgische fiscus perfect welke rijkere dames op Vinted hun luxehandtassen verkopen. En zo'n Birkin-tas van Hermès, dat gaat niet over kleine bedragen, hè.”

Hoe zou ik vijftientig jaar geleden mijn vermogen discreet hebben kunnen doorgeven?

“Een bedrijfsleider kan zijn aandelen aan toonder geven in de kluis bewaren, gekoppeld aan bijvoorbeeld een bankrekening in Luxemburg. Vervolgens kon hij op papier verklaren dat hij zijn kinderen die aandelen schonk en hen laten handtekenen. Dat was technisch geen schenking, want de erfenamen hebben de aandelen fysiek nog niet in handen. Maar ze konden bij het overlijden wel zwaaien met een gehandteerd bewijs: ‘Deze aandelen zijn ons geschonken.’”

Zijn private stichtingen ook een vorm van belastingontduiking? De fiscus probeerde daar recent (tevergeefs) de familie Bekaert voor te vervolgen.

“Private stichtingen zijn niet wat sommige media ervan maken. Een Belgische stichting moet juist heel veel rapporteren aan de staat en betaalt ook bijvoorbeeld 5,5 procent belasting op schenkingen. Er zijn vroeger wel wat rijke families in de val gept van Liechtensteinse of Zwitserse bankiers die allerlei complexe arrangementen aanboden. Maar aanzien er zoveel eenvoudiger oplossingen waren, zoals de truce met de brandkast, was dat vaak onnodig of dubieus. Tenzij als strategie om een kind te ontvoren – wat in België niet echt kan – of om vlot te kunnen scheiden en hertrouwen.”

“Al die vermogensplanners zoeken werk. Dat triggert mensen en jaagt hen op. Mensen staan niet altijd stil bij de beperkte waarschijnlijkheid van doemscenari's”

Anton van Zantbeek
Vermogensadvocaat

Waarom doet vandaag niet alleen de absolute elite aan vermogensplanning, maar ook de goed bemiddelde hogere middenklasse?

“Omdat aanbod vraag uitlokt. Er is een exponentiële groei geweest in diensten voor vermogensplanning. Denk aan belastingadvieskantoren, notarissen, advocaten, boekhouders, verzekeringsmaatschappijen ... Banken geven nog maar beperkt beleggingsadvies, omdat het juridisch toezicht daarop strenger is. Maar in vermogensplanning zien ze dat een instrument om klanten toch aan zich te binden en te laten renderen.”

“Al die planners zoeken werk en dat triggert

Fortuin te geef

Zelden heeft een generatie zoveel welvaart opgebouwd als de babyboomers, en dus viel er nooit eerder zo'n groot vermogen aan de volgende generatie over te dragen. Wie zijn de winnaars en de verliezers van die grote wissel van fortuin? Zal de erfenisexplosie de ongelijkheid vergeten? En wordt de plaats van je weg weer belangrijker dan wat je presteert? In de reeks 'Fortuin te geef' onderzoekt De Standaard bij wie de erfenis van de boomers terecht komt.

gert mensen en jaagt hen op. “Hoe gaan zij nazaten de erfbelasting betalen? Kunnen zij uw vermogen wel verstandig beheren, of komt u dat niet veel beter? Wat als u welbekwaam wordt?” Men pookt die zouten op, maar mensen staan niet altijd stil bij de beperkte waarschijnlijkheid van zulke doemscenari's.”

Zegt u nu dat de sector draait op fictieve problemen? Of dat mensen zelfs tot in de kleinste controlefreaks zijn gegooien?

“Kijk, uiteraard zijn er altijd wel situaties die wat planning vereisen. Maar als men de klant een juridisch complexe oplossing kan voorstellen, die veel onderhoud vraagt, dan ziet men die klant vaak en levert dat natuurlijk meer werk op voor de adviseur. Ik zie in de praktijk regelmatig voorbeelden van overconsumptie. Zoals de man die in oktober vorig jaar overleed na een perfect voorzienbaar overlijden – euthanasie – en die in september nog doodziek bij de notaris zat om zijn huwelijkscontract aan te passen. Tien verschillende ingewikkelde opties werden daarin opgenomen. Na het overlijden werd dan toch de wettelijke regeling toegepast. Ik stel me dan de vraag of dat allemaal wel nodig is. Mensen hebben het vaak over die 'grote gemodernist' wanneer hun nalatenschap geregeld is. Mocht die onrust maatschappelijk niet zo aangewakkerd worden, dan zou men ook niet zo hechten aan die befaamde 'gemodernist'. En de uiteenlopende tarieven voor schenken en erven lokken ook bepaalde onwenselijke sociale situaties uit. In Wallonië en Brussel zijn er vanaf een bepaald tarief (175.000 euro en meer red.), successieresten van 70 procent. De kinderloze tante wordt dan misschien wel sneller onder de vroege zelt om haar fortuin vroeger – of wat te vroeg zelfs – te schenken, want anders verdwijnt 70 procent.”

Er zijn in de sector enkele ingewikkelde trucs ontstaan om zelfs de lage schenkelasting te vermijden. Vecht de Vlaamse belastingdienst die dan niet aan? “Ja, en zeer actief zelfs. De Vlaamse belastingdienst argumenteert dat dat mensen zichzelf zoveel macht voorbehouden dat het in de praktijk toch een soort legt uit, en er

dus belasting op moet betaald worden. Men tracht dan geval per geval te bewijzen dat er fiscaal misbruik is. Maar eigenlijk zou de Vlaamse belastingdienst beter het fundamentele probleem aanpakken, namelijk die grote spreidstand tussen erfenis- en schenkingsbelasting. Dat gebeurt niet: de Vlaamse overheid heeft namelijk niet zoveel bronnen van inkomsten, dus dan is de opbrengst van de erfbelastingen zeer belangrijk ..."

Ontlopen de grote vermogens de belastingen gemakkelijker dan de kleine(re)?

"Nee, dat denk ik niet. Men moet natuurlijk een definitie maken van wat 'groot' en 'klein' vermogen is. Heel veel erfissen in België zijn klein. Laten we bescheiden fortuinen voor het gemak definiëren als vermogens tot 500.000 euro. Wel, ook die mensen zoeken allemaal informatie over schenkingen met allerlei toetsen en bellen. Ik zie daarin geen ongelijkheid meer tussen kleinere, grote of de echt grote fortuinen: iedereen doet mee en hanteert dezelfde technieken van vermogensplanning."

"Belastingverdragen met derde landen zoals de Verenigde Staten of het Verenigd Koninkrijk zijn nodig. Willen we dat veel lokaal vermogen wegvloei uit België, door de *great wealth transfer*?"

Anton van Zantbeek
Vermogensadvocaat

Maar mensen die alleen een huis nalaten, zijn toch wel benadeeld ten opzichte van mensen die kapitaal nalaten?

"Roerend vermogen schenkt je aan 3 procent belasting, maar onroerend vermogen schenkt je aan 27 procent. Die opdeling tussen beide vormen van vermogen gaat al erg ver terug. De regel is nu effectief: lage eventredige tarieven zijn voor roerend vermogen, maar hogere dubbel progressieve tarieven zijn voor vastgoed, en bovendien niet te ontwijken. Dat is inderdaad vrij uniek in België. Weinig landen maken zo'n sterke opsplitsing tussen types vermogen."

Door het verdwijnen van de babyboomers zal de komende jaren zeer veel geld herverdeeld worden. Dreigt de staat veel inkomsten waar hij wettelijk recht op heeft, te mislopen?

"Mijn voorspelling is vooral dat overheden nog meer in concurrentie zullen gaan met elkaar om vermogen te belasten. Zeker nu mensen internationaal zoveel mobieler zijn. Stel u een overleden Belg voor met een dochter die in Spanje woont, en die meer dan 60.000 dollar aan aandelen van Google, Nvidia en Apple naalt. Die nalatenschap zal onder drie belastingregimes vallen, met als resultaat dat wel eens 100 procent of meer ervan wegbeast kan worden. Want België eist een stukje, Spanje ook, en de Verenigde Staten heffen een belasting op geërfde aandelen die geacht worden 'Amerikaans' te zijn. Ieder land doet zijn zin."

"Dat dat voorlopig niet tot drama's heeft geleid, komt omdat de belastingstussen nu vaak nog niet alle gegevens hebben. Maar dankzij big data en artificiële intelligentie zal dat niet lang duren. Zo dreigt België dus veel geld uit die *great wealth transfer* te verliezen. De deelstaten zouden dus beter snel een federaal en zelfs Europees initiatief nemen om meevoudige erfbelastingen te vermijden. Ook belastingverdragen met derde landen zoals de Verenigde Staten of het Verenigd Koninkrijk zijn nodig. Anders dreigt een fiscaal bloedbad. Willen we dat veel lokaal vermogen wegvloei uit België, door de *great wealth transfer*?"

Gislène Nath. Ruben Mooijman